

Asia: VN/23098/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi Yleisradio Oy:stä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Journalistiliitto kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi Yleisradio Oy:stä annetun lain muuttamisesta.

Journalistiliitto yhtyy HE:n kirjaukseen siitä, että medianvapausasetuksen mukainen sääntely on merkityksellistä sananvapauden kannalta ja että julkisen palvelun medioiden riippumattomuutta koskevien suojatoimien puuttuminen tai puutteellisuus voisi aiheuttaa rahoituksen epävarmuutta ja altistaa julkisen palvelunmediat poliittiselle valvonnalle tai lisääntyvälle poliittiselle valvonnalle. Samaan aikaan muistutamme, että Suomessa Yleisradion riippumattomuus on hyvällä tasolla ja voimassa oleva lainsäädäntö takaa jo nykyisellään Yleisradion ja muiden tiedotusvälineiden toimintavapauden.

Journalistiliiton huomiot liittyvät seuraaviin kohtiin hallituksen esityksessä:

Velvoite edistää Ylen toiminnan ja talouden avoimuutta

Esityksen julkilausuttuna tavoitteena on lisätä Yleisradion avoimuutta ja velvoitetta julkaista yleisesti saataville aiempaa enemmän tietoja toiminnastaan ja taloudestaan. Journalistiliiton näkemyksen mukaan yhteiskunnallisesti merkittävien toimijoiden talouden ja toiminnan mahdollisimman suuri avoimuus on sananvapauden kannalta tärkeää. Julkisuuslain soveltaminen valtio- ja kuntaomisteisiin yhtiöihin muiden pohjoismaiden tapaan olisi yhteiskunnallisen avoimuuden kannalta huomattavasti tehokkaampi lainsäädäntötapa. Yleisradion ohjelmatoimintaan liittyvä lähdesuoja on tärkeää turvata erikseen.

Vastaavan toimittajan irtisanomisten kriteerit

Hallituksen esityksessä linjataan, että vastaava toimittaja voitaisiin vapauttaa tehtävästään vain asiallisesta ja painavasta syystä. Kohdan tarkoitus on edistää vastaavan toimittajan itsenäisyyttä ja riippumattomuutta ja varmistaa, ettei vastaavan toimittajan vapauttaminen perustu toimituksellisen päätösvallan käyttämiseen. Journalistiliitto pitää vastaavan toimittajan laajaa irtisanomissuojaa Yleisradion riippumattomuuden kannalta hyvänä asiana. Muistutamme kuitenkin, että lainsäätäjä on parhaillaan helpottamassa henkilöperusteisia irtisanomisia ja esittämässä perusteen painavuuden poistamista laista. Esitys johtaisi mahdollisesti tulevaisuudessa siihen, että yrityksen ylimmän johdon irtisanomissuoja olisi olennaisella tavalla vahvempi kuin muiden yrityksen työntekijöiden. Tämä olisi merkittävä muutos aiempaan käytäntöön, jossa ylimmältä johdolta on voitu edellyttää erityisen esimerkillistä toimintaa. Jatkovalmistelussa tulisi pohtia asiaa tarkemmin.

Tiedonvälityksen hoitaminen poikkeusoloissa

Hallituksen esityksessä lakiin lisätään maininta varautumisesta televisio- ja radiotoiminnan lisäksi myös muun tiedonvälityksen hoitamiseen poikkeusoloissa, laajentaen Ylen varautumisveloitteen koskemaan esimerkiksi tekstimuotoisia sisältöjä sekä mahdollisia uusia tulevaisuuden jakelukanavia. HE alleviivaa, että ”muutoksen tarkoituksena ei kuitenkaan ole laajentaa Ylen huoltovarmuuteen liittyviä tehtäviä, vaan päivittää kohta vastaamaan Ylen toimintaa ja teknologista kehitystä”. Journalistiliiton näkemyksen mukaan kohta kuitenkin laajentaa Ylen roolia poikkeusoloissa, mihin tulisi varautua myös Ylen rahoituksen tarkastelussa.

Muistutammekin, että koska sekä lisääntyneet avoimuusveloitteet että huoltovarmuuteen liittyvien tehtävien laajeneminen tuovat Yleisradiolle lisää toimintakustannuksia, nämä tulisi ottaa huomioon Ylen rahoituksesta neuvoteltaessa. Yleisradion rahoitus ja myös henkilöstö ovat parhaillaan historiallisen rajujen leikkausten kohteena. Mediavapausasetuksen edellytysten täyttämiseksi myös Yleisradion resurssien tulisi olla riittävällä tasolla.

Nazarenko Salla
Suomen Journalistiliitto